

Vergeven zoals God ons vergeven heeft

Matteüs 18:21-35

“(...) weest jegens elkaar goedertieren, welgezind, elkaar vergevend, zoals ook God in Christus u vergeven heeft” (Ef. 4:32).

“(...) elkaar vergevend, zoals ook Christus u vergeven heeft, zo ook u” (Kol. 3:13).

De grootte van onze schuld

Toen het lijden volop het deel was van onze Heer Jezus Christus, was Zijn eerste woord vanaf het kruis toch: “Vader, vergeef hun”. Hoe is het bij ons? Hoe vlug vergeven wij? Gaan er soms niet dagen of misschien wel jaren voorbij, voordat wij iets dat een ander ons heeft aangedaan kunnen of willen vergeven? Denk dan eens aan de gelijkenis over het vergeven in Matteüs 18:21-35. De ene slaaf had een grote schuld tegenover zijn heer, nl. tienduizend talenten. Een precieze berekening is moeilijk vanwege de verschillende geldsoorten, maar één talent zou overeenkomen met 6000 denaren. De slaaf had dus een totale schuld van zestig miljoen denaren. Eén denaar komt in de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard overeen met een dagloon (Matt. 20:1-16). De schuld van de slaaf bedroeg dan zestig miljoen werkdagen, of ruim honderdvijfenzestigduizend jaren werken (gerekend als de slaaf elke dag van een jaar met daarin driehonderdennegentig dagen werkt). Trek daar de sabbatten vanaf, waarop niet mag gewerkt worden, en het aantal jaren wordt nog een stuk hoger. Het komt erop neer dat de slaaf een onbetaalbare schuld had. Zijn Heer had echter erbarmen met de slaaf en schold hem heel die grote schuld kwijt (vs. 27). Maar zelf kon de slaaf de veel kleinere schuld van zijn medeslaaf niet kwijtschelden! De schuld van die medeslaaf bedroeg honderd denaren (zeshonderdduizend keer minder dan de schuld van de eerste slaaf). Dat komt overeen met honderd werkdagen. De schuld die wij tegenover God hadden was veel en veel groter dan welke schuld ook die een ander tegenover ons kan hebben. Dat is echt niet te vergelijken, laten wij dat nooit vergeten. God betaalde een prijs die wij nooit kunnen terugbetalen: Zijn eniggeboren Zoon. Maar wij kunnen Hem wel eren en verheerlijken door elkaar te vergeven, zoals Hij ons vergeven heeft.

‘Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld. Verdraagt

elkander en *vergeeft elkander*, indien de een tegen de ander een grief heeft; *gelijk ook de Here u vergeven heeft*, doet ook gij evenzo. En doet bij dit alles de liefde aan, als de band der volmaaktheid’ (Kol. 3:12-14). ‘Weest jegens elkander vriendelijk, barmhartig, *elkander vergevend, zoals God in Christus u vergeving geschonken heeft*’ (Ef. 4:32). Je kunt deze verzen ook zo lezen: zelf heb je vergeving mogen ontvangen van God, dan kun jij toch niet anders doen dan je medemens ook vergeving schenken. Ook in de gelijkenis in Matteüs 18 brengt de Heer Jezus deze gedachte naar voren: ‘Had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb?’ (vs. 33). De idee is dat wij met elkaar omgaan, ook met betrekking tot het vergeven van elkaar, zoals de Heer met elk van ons persoonlijk omgaat.

Het vergeven van medegelovigen

Als voorbeeld voor het vergeven van elkaar, kunnen we hier verwijzen naar de woorden van Paulus: ‘Bij mijn eerste verdediging heeft niemand mij bijgestaan, maar allen hebben mij in de steek gelaten - het worde hun niet toegerekend’ (2 Tim. 4:16). Paulus was opnieuw gevangen genomen in Rome en voor het gerecht geleid. Hij die zoveel gedaan had voor de gelovigen, werd nu door hen verlaten op een moment dat hij hun steun best wel kon gebruiken. Hij had reden om boos, of op zijn minst bedroefd of ontgoocheld te zijn. Toch vinden we hier een heel andere houding in zijn hart, een van vergeving. Die houding moet ook in ons hart gevonden worden. Als we onze broeders en zusters nog niet kunnen vergeven, hoe zullen we dan ooit onze vijanden en verdrukkers kunnen vergeven? Is het vergeven van onze medegelovigen niet het minimum aan vergevingsgezindheid dat wij moeten hebben? Hoe is het verlopen bij de laatste ruzie die u had met een broeder of zuster? Hebben wij vaak niet de houding: mij is onrecht aangedaan en de ander moet nu maar de eerste stap zetten, erkennen dat hij of zij fout

was en mij gelijk geven, dan zal ik wel vergeven? En des te meer wanneer we ons gekrenkt voelen in onze eer. Misschien spreken we het wel zo niet uit, maar denken we wel zo. Nee, zelfs wanneer we voor de volle honderd procent in ons recht staan, moeten we genadig en vergevend zijn. Wanneer we blijven staan op ons recht of op genoegdoening, dan zijn we hoogmoediger dan we denken of toegeven. Moeten er dingen rechtgezet worden? Dan moet dat ook gebeuren, maar dat komt op de tweede plaats, namelijk nadat er in de eerste plaats vergeving geschonken is. De Heer Jezus, God, deed de eerste stap, zelfs toen wij nog niets van Hem moesten hebben (vgl. Rom. 5:8).

Het vergeven van vijanden

De Heer Jezus bad aan het kruis voor degenen die Hem het lijden aandeden. Hij had zelfs Zijn vijanden lief. De Heer Jezus vraagt ons om die liefde ook in ons hart te laten regeren: 'Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen' (Matt. 5:44; Luc. 6:27-28, 25a). Ook Paulus vraagt ons om onze vervolgers niet slechte, maar goede dingen toe te wensen: 'Zegent wie u vervolgen; zegent en vervloekt niet ... Vergeldt niemand kwaad met kwaad; hebt het goede voor met alle mensen' (Rom. 12:14, 17). En: 'worden wij gescholden, wij zegenen' (1 Kor. 4:12). Voor haat is geen plaats. Petrus noemt hetzelfde principe: 'Vergeldt geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegent integendeel' (1 Petr. 3:9). Dit is ontzettend moeilijk, laten we daar maar eerlijk in zijn. Het goede voor hebben met mensen die ons lijden aandoen. Denken aan hun heil, en niet aan wraak voor het onrecht dat ons wordt aangedaan. Ik vraag mezelf vaak af of ik, als er verdrukking zou komen, mijn verdrukkers zou kunnen vergeven en voor hen zou kunnen bidden, laat staan hen zegenen. Voor mijzelf is nog één ding, maar voor mijn vrouw en kinderen? Zou ik iemand kunnen vergeven die hen iets aandoet? De Heer Jezus kon het, de Vader kon het. Ja, ook dat is worden zoals Hij. Het is niet zo moeilijk om over vergeving te (s)preken of te schrijven, het is heel wat moeilijker om het ook in de praktijk waar te maken. Toch is dat laatste veel belangrijker dan het eerste.

Als volgelingen van de Heer Jezus kunnen wij, tot voorbeeld voor ons, kijken naar Stefanus. De laatste woorden van deze eerste martelaar waren woorden van vergeving: 'Here, reken hun deze zonde niet toe' (Hand. 7:60). Zijn hart was vervuld met liefde en vergevingsgezindheid tegenover zijn vijanden, net zoals dat bij zijn Heer, die hij hier aanspreekt, het geval is geweest. Zullen ook wij leren te vergeven, zoals Hij ons vergeven heeft!

Vaderlijke vergeving en rechterlijke vergeving

In het zogeheten 'onze Vader' (Matt. 6:9-14), naar de eerste woorden, valt er een bijzondere klemtoon op het

vergeven van elkaar. Slechts bij de vraag om vergeving wordt daaraan ook een motivatie gekoppeld. Bij de andere zaken die wij voor onszelf bidden, nl. 'geef ons vandaag ons toerijkend brood', 'leid ons niet in verzoeking' en 'verlos ons van de boze' staat iets dergelijks niet. Maar bij de vraag om vergeving staat er: 'Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaars vergeven'. In Lucas 11:4 staat het zo: 'Vergeef ons onze zonden, want ook wijzelf vergeven ieder die ons iets schuldig is'.

In het Matteüs-evangelie wordt er na het 'onze Vader' nog eens ingegaan op het vergeven. 'Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; als u de mensen hun overtredingen echter niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven' (Matt. 6:14-15). In Marcus 11:25-26 vinden we iets dergelijks: 'En wanneer u staat te bidden, vergeeft als u iets tegen iemand hebt, opdat ook uw Vader die in de hemelen is, u uw overtredingen vergeeft'.

Het lijkt wel alsof de vergeving die wij ontvangen ervan afhangt of wijzelf anderen vergeven. Voor zover het over Vaderlijke vergeving gaat, is dat ook zo. Wat betreft de rechterlijke vergeving, is onze vergeving enkel en alleen gegrond op het werk van de Heer Jezus Christus. Daarom wil ik er ook op wijzen dat in deze verzen telkens verwezen wordt naar de hemelse Vader! De Vader wil van Zijn kinderen dat zij worden zoals Hij (Matt. 5:45, 48). In deze verzen vinden wij dan ook een verband tussen de Vaderlijke vergeving van onze hemelse Vader en de vergeving tussen de kinderen van de Vader onderling. Zolang de kinderen het onderling niet op orde hebben, kan het voor hun Vader ook niet goed zijn. Ik heb twee kinderen. Als mijn twee dochters ruzie maken, dan zou ik hen elk afzonderlijk vergeven wat zij aan de ander misdaan hebben. Maar het kan voor mij niet in orde zijn, zolang het ook tussen hen onderling niet in orde is. In mijn gezin kan ik het niet verdragen als er geen vergeving is voor elkaar. Zo is dat ook bij onze hemelse Vader. Het kan voor Hem niet bestaan dat er geen vergeving is onder Zijn kinderen. De bovenstaande verzen lees ik dan ook in die context: Als jullie elkaar niet kunnen vergeven, dan blijft het ook voor Mij als niet vergeven bestaan. Je kunt het niet maken om te bidden: 'Vader, vergeef mij als ik zondig', en tegelijkertijd zeggen: 'maar ik vergeef mijn broeder niet als die tegen mij zondigt'.

De vergeving die de kinderen van de Vader ontvangen hebben moet de kinderen maken tot mensen, die vergeven zoals zijzelf vergiffenis ontvangen hebben. De kinderen van de Vader horen een gemeenschap te vormen waarin zonden vergeven worden. De kinderen van de Vader gaan met elkaar om in het licht van de manier waarop de Vader met Zijn kinderen omgaat.

Graag vergevend

We hebben aan het begin al even gekeken naar de gelijkenis in Matteüs 18. In de twee verzen daarvoor

(vs. 21-22) vinden we de aanleiding voor die gelijkenis, nl. de vraag van Petrus: 'Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven?' Nog even daarvoor (in de verzen 15-20) had de Heer Jezus gezegd hoe men moest omgaan met de zonde van een broeder. Met dat punt in gedachten (zo wordt het althans voorgesteld in het Matteüs-evangelie), stelt Petrus dan de vraag hoe vaak hij een broeder moet vergeven die tegen hem zondigt. In de Joodse traditie hield men het op *drie* keer, dan was de maat vol en hoefde er geen vergeving meer geschonken te worden. Petrus spreekt over zevenmaal. Hij toont daarmee dat er al meer besef van de genade in zijn hart was, het leek hem de grootste maat van vergevingsgezindheid. Zo zegt de Heer Jezus (in Lucas 17:3-4): 'Indien uw broeder zondigt, bestraf hem, en indien hij berouw heeft, vergeef hem. En zelfs indien hij zevenmaal per dag tegen u zondigt en zevenmaal tot u terugkomt en zegt: Ik heb berouw, zult gij het hem vergeven'. Maar in Matteüs 18 spreekt de Heer Jezus over zeventig maal zeven, een overtreffende maat van vergevingsgezindheid. Dát is een oneindige maat van vergevingsgezindheid. Zoals God ons alles vergeven heeft in de Heer Jezus Christus, zo behoren wij alles altijd elkaar te vergeven. Een kind van God is alles vergeven, zo moet dat ook bij de kinderen onder elkaar zijn.

Maar er zit ook nog meer achter, denk ik. In Genesis 4:24 zegt Lamech (nakomeling van Kaïn): 'want Kaïn wordt zevenvoudig gewroken, maar Lamech zevenenzeventig maal'. Wraak is het tegenovergestelde van vergeving. Als de hoogste maat voor wraak zeven plus zeventig keer is, dan stelt de Heer Jezus daar tegenover dat de maat voor vergevingsgezindheid zeven maal zeventig is (vs. 22). Het gaat er hier niet om dat er vierhonderd en negentig keer vergeving moet geschonken worden, wat weer een eindige maat zou zijn. Zeven geeft hier, zoals gezegd, een volledige maat aan. Het gaat er bij de vergelijking van deze twee verzen om dat onze vergevingsgezindheid een alles overtreffende maat moet hebben. Onze vergevingsgezindheid hoort rijkelijk en overvloedig te zijn, steeds opnieuw, zoals de vergevingsgezindheid van God Zelf dat is. Volgens sommigen zegt de Heer Jezus hier niet 'zeven maal zeventig', maar

'zevenenzeventig maal', dus hetzelfde als Lamech. Hoe het ook zij, de Heer Jezus gebruikt een alles overtreffende trap (zoals ook Lamech deed); Lamech voor wraak, de Heer Jezus voor vergevingsgezindheid. Als dit inderdaad zo is, dan is het verband tussen Matteüs 18:22 en Genesis 4:24 des te sprekender.

De reden waarom er soms geen vergevingsgezindheid gevonden wordt bij ons, is vaak dat wij niet beseffen hoeveel ons wel vergeven is en dat er niet genoeg liefde is onder elkaar. Zonder de pijn, het verdriet en de wonden die mensen kunnen oplopen te minimaliseren, moeten we toch beseffen dat hetgeen God ons vergeven heeft veel meer is dan hetgeen wij iemand anders zullen vergeven. Vaak hebben we te weinig besef ervan hoe groot Gods vergeving voor ons is geweest, zoals de slaaf in de gelijkenis zijn onbetaalbare schuld niet lijkt te beseffen (vs. 27b). Pas als je de grootte van je schuld beseft, kun je ook de rijkdom aan vergeving voor die schuld beseffen. Maar zoals zestig miljoen werkdagen niet te bevatten is, is de vergeving die wij van God ontvangen hebben niet te bevatten. Het besef waartoe we wel kunnen komen, is dat we elkaar rijkelijk vergeving schenken uit de overvloed van de vergeving die onszelf ten deel is gevallen. Als we kijken naar wat de boze slaaf doet met zijn medeslaaf, dan denken we al vlug: zoiets doe je niet, hij is zoveel kwijt gescholden en nu dit! Bedenk dan maar dat wanneer wij een ander niet vergeven, wij net zijn als die boze slaaf. De slaven in de gelijkenis van Matteüs 18 zagen het gebrek aan vergevingsgezindheid bij de boze slaaf. Dat stemde hen bedroefd. Hoezeer moet het ook ons bedroeven als we zien dat er geen vergeving geschonken wordt onder Gods kinderen.

David beleed: 'Want Gij, o Here, zijt goed en *gaarne vergevend*, rijk in goedertierenheid voor allen die U aanroepen' (Ps. 86:5). David wist hoe groot de rijkdom van Gods vergevingsgezindheid was, hij had het zelf ondervonden (vgl. 2 Sam. 12:13; Ps. 32:2). Waren wij toch maar meer zoals hij! Het schenken van vergeving is iets om vreugde in te vinden. God vindt Zijn vreugde erin als Hij Zijn liefde en genade de vrije loop kan laten in het vergeven van zondaars. Hij vergeeft graag! Mogen wij vreugde erin vinden om elkaar te vergeven, zoals Hij vreugde erin vond om ons te vergeven.

Oude Sporen 2010

